

ศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวและแนวทางการบริหารจัดการ
ชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
POTENTIALITY PREPARING TRAVEL ARRANGEMENT AND GUIDELINE
FOR KWAE TOURISM COMMUNITY MANAGEMENT

ณัฐกฤตา นันทะสิน¹

Nutkrittta Nuntasin

Article History

Received 20-12-2024; Revised: 27-05-2025; Accepted: 05-08-2025

<https://doi.org/10.14456/issc.2025.46>

บทคัดย่อ

บทนำ: ชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาด้านความพร้อมและการบริหารจัดการในชุมชน การวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งสำรวจปัญหาและกลยุทธ์ในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ **วัตถุประสงค์ของการวิจัย:** 1) บริบทของชุมชน 2) ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และ 3) แนวทางการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้สู่ชุมชน **ระเบียบวิธีการวิจัย:** ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสม โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามจำนวน 400 ตัวอย่างจากชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากคณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 18 คน **ผลการวิจัย:** พบว่า เมื่อพิจารณาศักยภาพและความพร้อมทางการท่องเที่ยวของชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีศักยภาพความพร้อมด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวระดับมากที่สุด ได้แก่ การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์วัดบ้านเขวที่จัดแสดงข้าวของเครื่องใช้โบราณของคนไทยชนเผ่าเขมร และศูนย์เรียนรู้ชนมไทยพื้นบ้านและหัตถกรรมจักสานเขววิไลเจด รองลงมาคือด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสะอาดของห้องน้ำ ความเพียงพอของห้องน้ำ ถึงขยะ ที่จอดรถ อันดับที่สาม ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ได้แก่ พิธีสำคัญทางพระพุทธศาสนา ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว และความสวยงาม รมรื่น ของสถานที่ท่องเที่ยว ตามลำดับ สำหรับแนวทางการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อสร้างรายได้สู่ชุมชน ประกอบด้วย การสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือร่วมใจกันของคนในชุมชน พร้อมช่วยกันผลักดันการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้และเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ การขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้ชุมชนมีงบประมาณเบื้องต้นในการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยว การปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ของชุมชนเพื่อ

¹อาจารย์ วิทยาลัยการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Lecturer, Faculty College of Tourism and Hospitality, Sripatham University

Email: nutkrittta.nu@spu.ac.th *Corresponding author

พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและสร้างรายได้สู่ชุมชน **สรุป:** ชุมชนมีศักยภาพด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวต่งนั้นภาครัฐควรเข้ามาสนับสนุนงบประมาณ ปรับปรุงภูมิทัศน์และสร้างการประชาสัมพันธ์

คำสำคัญ: ศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยว; การบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยว; ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

ABSTRACT

Introduction: Kaew Village is a tourism community in Sri Saket Province despite issues on the readiness and management. This study aims to explore the community's issues and strategies for effective community-based tourism management by examining **Objective:** 1) the context of the community, 2) its tourism potential, and 3) the management approaches for enhancing community-based tourism to generate income for the local community. **Methods:** This study employed a mixed-methods research design. The quantitative data was collected via survey from 400 locals and the qualitative data was from semi-structured interview among 18 locals. **Results:** The findings revealed that the overall tourism potential and readiness of the community were at moderate level. The highest potential was identified in the area of tourism activities, particularly merit-making during important Buddhist holidays, visits to the museum—which exhibits traditional household items of the Khmer ethnic Thai people—and the Khae Village learning center for traditional Thai desserts and basketry handicrafts. The second highest was the availability of facilities at tourist sites, such as the cleanliness and adequacy of restrooms, garbage bins, and parking spaces. The third area was tourism attractions, including important Buddhist ceremonies, the cleanliness of tourist sites, and the beauty and pleasant atmosphere of the locations. One of the study's objectives was to explore strategies for managing community-based tourism in Khae Village in order to generate income for the local community. Key strategies included fostering unity and collaboration among residents, raising awareness of tourism's benefits, seeking government funding to support initial operations, and enhancing the village landscape to develop it into an attractive tourist destination. **Conclusion:** The community has strong potential in tourism activities; therefore, the government should provide budget support, improve the landscape, and enhance public relations.

Keywords: Tourism Readiness and Potential; Tourism Community Management; Destination Potential

1. บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเป็นแหล่งรายได้ที่จะกระจายไปสู่ภูมิภาคและชุมชน ซึ่งมีแนวโน้มการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางบวก จึงถูกผสมผสานไปกับการพัฒนาประเทศในทุกมิติ และมีการพัฒนาที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อกระตุ้นภาคการท่องเที่ยวให้มีการขยายตัวมากขึ้น และให้ความหลากหลายไม่กระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่หากมีการกระจายตัวสู่ชุมชน ซึ่งส่งผลให้ท้องถิ่นหลายแห่งตั้งรับนักท่องเที่ยวและนำการท่องเที่ยวมา

เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต ความอยู่ดีกินดี รวมไปถึงการรักษาวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ที่เป็นเอกลักษณ์ ผสมผสานให้เป็นการท่องเที่ยวไทยในรูปแบบใหม่สู่ชุมชน และสิ่งแวดล้อมของชุมชนฐานรากอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การท่องเที่ยวของชุมชนเกิดความยั่งยืน (Tourism Authority of Thailand, 2025)

จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดเล็กๆ ที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือที่เรียกว่า อีสานใต้ เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ เป็นแหล่งอารยธรรมโบราณ ซึ่งมีเอกลักษณ์โดดเด่นและน่าสนใจ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม ทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางอารยธรรม เช่น ปราสาทปรางค์ ปราสาทตาเล็ง ฯลฯ สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นวัดวาอาราม ได้แก่ วัดไพรพัฒนา (หลวงปู่สรวง) วัดพระธาตุเรืองรอง วัดมหาพุทธาราม วัดล้านขวด เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์ผ้าทอเบญจศรีที่มีความเป็นเอกลักษณ์สวยงาม นักท่องเที่ยวที่ได้มาสัมผัสต่างชื่นชม และหลงใหลในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและเมนูอาหารพื้นถิ่น สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี สามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2567 จำนวน 1,758.03 ล้านบาท (National Statistics Office, Ministry of Digital Economy and Society, 2025)

ตารางที่ 1

รายได้การท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 – 2567

ปี	รายได้ (ล้านบาท)
2564	423.86
2565	1,062.31
2566	1,224.03
2567	1,758.03

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2568.

สำหรับชุมชนท่องเที่ยวแคววิลเลจ (Kwae Village) ตั้งอยู่ตำบลห้วยใต้ อำเภوخันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีชนบทธรรมนิยมประเพณีที่น่าสนใจ เช่น ประเพณีแซนโฌนตา รำแม่มด เป็นชุมชนที่มีเรื่องราวการใช้ชีวิตแบบชนเผ่าเขมร เมนูอาหารพื้นถิ่นที่แสนอร่อย ภายในชุมชนมีวัดบ้านแควซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ มีความร่มรื่น มีการจัดกิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ภายในวัดยังมีพิพิธภัณฑ์วัดบ้านแควที่จัดแสดงข้าวของเครื่องใช้โบราณของคนไทยชนเผ่าเขมร ภายในชุมชนมีศูนย์เรียนรู้ชนมไทยพื้นบ้านและหัตถกรรมจักสานแคววิลเลจ การทอผ้าและการเสวผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าเขมร เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และสวยงาม ชุมชนได้มีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องภายใต้การบริหารจัดการโดยชุมชน เพื่อผลักดันให้เป็นชุมชนท่องเที่ยวที่น่ามาซึ่งรายได้สู่ชุมชน มีการกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเกษตรในชุมชน เพื่อให้มีความหลากหลายมากขึ้น เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการมีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี รวมถึงวิถีชีวิต ภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและหน่วยงานภายนอก ทู่งเน้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เห็นคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นการกระจายรายได้และผลประโยชน์สู่ชุมชนอย่างเป็นธรรม

จากความโดดเด่นในหลาย ๆ ด้านของชุมชน อีกทั้งชุมชนยังมีความต้องการให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะผลักดันชุมชนให้มีศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวให้มากขึ้น

เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัด เช่น วัดโพธิ์พัฒนา วัดมหาพุทธาราม และวัดพระธาตุเรืองรอง เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวเชิงชุมชน เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนจะได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางหลัก ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ได้สะดวกขึ้น ช่วยสร้างความหลากหลายทางประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น เป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน จะได้ทำการประชาสัมพันธ์บอกเล่าเรื่องราวของชุมชนให้กับนักท่องเที่ยวได้รับรู้ และวางแผนแนวทางการบริหารจัดการเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยคำนึงถึงทรัพยากรที่มีในชุมชน มีการรักษาและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณี ศิลปะ และวิถีชีวิตของชุมชน มีการบริหารจัดการและส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน การท่องเที่ยวควรจะอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนท่องเที่ยวแนววิลเลจ
2. เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวแนววิลเลจ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแนววิลเลจ ตำบลห้วยใต้ อำเภออุ้มผาง จังหวัดน่าน เพื่อสร้างรายได้สู่ชุมชน

3. สมมติฐานของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแนววิลเลจแตกต่างกัน
2. ศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวของชุมชนมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแนววิลเลจ

4. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและความพร้อมของการท่องเที่ยว

Empan & Rachano (2019) ได้ให้ความหมาย ศักยภาพการท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมของทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ สิ่งแวดล้อมและชุมชน ในการนำมาใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาหรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวและสามารถรองรับกิจกรรมท่องเที่ยวได้ ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดความน่าสนใจในการมาท่องเที่ยวภายใต้ความเหมาะสมในการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวที่ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศ ซึ่งหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเป็นการสำรวจความพร้อมและความเหมาะสมของทรัพยากรเพื่อเตรียมการท่องเที่ยวด้านต่างๆ สะท้อนเป็นเกณฑ์การท่องเที่ยว 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทรัพยากร 2) ด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ และการสื่อความหมาย 3) ด้านการ จัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและ และ 5) ด้านการบริหารจัดการนอกจากนี้ (Ministry of Tourism and Sports, 2006) ได้กำหนดองค์ประกอบพื้นฐานในการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มี 3 ด้าน ดังนี้ 1) ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม และศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว 2) ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว 3) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

Boonyapak (2007) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและการกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่ง ท่องเที่ยว ดังนี้ 1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญทางลัทธิและศาสนา บรรยากาส สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต 2) ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ เส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง

ทาง ระยะเวลาไปยังแหล่งท่องเที่ยว 3) สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และการรักษาความปลอดภัย 4) สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่น ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว 5) ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว 6) ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ความเป็นที่รู้จัก

สรุปจากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและความพร้อมของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว กิจกรรมทางการท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวก และการให้บริการเสริมของแหล่งท่องเที่ยว

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม

Suansri & Yijoho (2013) ได้กล่าวถึง การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งองค์ประกอบการท่องเที่ยวชุมชน มี 4 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม องค์กรชุมชน การจัดการ และการเรียนรู้

Institute of Community-Based Tourism (2015) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม ตั้งแต่กระบวนการแรกไปจนถึงกระบวนการสุดท้าย โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนในการดำเนินงานและก่อเกิดจิตสำนึกในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทุนที่มีอยู่ในชุมชนที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งมีหลักการทั้งหมด 10 ประเด็นได้แก่ 1) ชุมชนเป็นเจ้าของ 2) ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจ 3) ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง 4) ยกระดับคุณภาพชีวิต 5) มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม 6) คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น 7) ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม 8) เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 9) เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น และ 10) มีการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน

Maniroj (2017) ได้กล่าวถึง การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการ การนำ การประสานงาน และการควบคุม โดยทุกๆ กระบวนการเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ซึ่งมีการร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สรุปจากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีพอเพียง ประกอบด้วย ด้านสถานที่และการบริการ ด้านความปลอดภัยและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการบริหารจัดการ และด้านบุคลากรที่ให้บริการ

5. ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย คณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีพอเพียง จำนวน 18 คน และชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีพอเพียงที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ทำการศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มที่ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ คณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีพอเพียง จำนวน 18 คน ประกอบด้วย 1) ผู้นำทางศาสนา : เจ้าอาวาสวัดบ้านแซว 2) ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 8 คน จากทั้ง 4 หมู่บ้าน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านก่อ หมู่ 2, ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านแซว หมู่ 3, ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านตาตุม หมู่ 9 และผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านตากุด หมู่ 12 3) กรรมการชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีพอเพียงที่เป็นตัวแทนจากชุมชนและกลุ่มอาชีพ 4 คน 4) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยใต้ อำเภออุ้มผาง จังหวัดศรีสะเกษ 1 คน และ 5) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยใต้ จากทั้ง 4 หมู่บ้าน จำนวน 4 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีพอเพียงที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างกรณีไม่ทราบจำนวนประชากรที่ชัดเจน โดยใช้สูตรของ W.G. Cochran กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่

95% (Cohen, 1988) ได้ขนาดตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5%

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นแนวคำถามปลายเปิดแบบกึ่งโครงสร้างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากคณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวแคววิลเลจ มีประเด็นคำถามหลัก ดังต่อไปนี้ 1) ศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวแคววิลเลจ 2) แนวทางในการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแคววิลเลจ 3) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแคววิลเลจ 4) แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค 5) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนแบบดั้งเดิมกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เป็นแลนด์มาร์คใหม่ของจังหวัดศรีสะเกษ นำรายได้สู่ชุมชน

ชุดที่ 2 แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนท่องเที่ยวแคววิลเลจ โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวแคววิลเลจ ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นในการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแคววิลเลจ ลักษณะคำถามแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert, 1961) คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

3. การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบเนื้อหา (content validity) โครงสร้างแบบสอบถามครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้ และปรับปรุงสำนวนภาษาที่ใช้ให้มีความถูกต้องชัดเจน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Index of Consistency : IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.75 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถนำไปใช้ได้

การทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (try out) กับชาวบ้านที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามในแต่ละข้อ และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ คำนวณโดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (Cronbach, 1951) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.79 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น่าเชื่อถือได้

4. การเก็บรวบรวม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับคณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวแคววิลเลจ จำนวน 18 คน และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนท่องเที่ยวแคววิลเลจ จำนวน 400 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้ทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

1) สถิติ t-test เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของประชากร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระกัน

2) สถิติ F-test เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของประชากรมากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบค่าเฉลี่ยรายคู่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

3) สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายเพียร์สัน

6. ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาค้างนี้ ประกอบด้วยคณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวแหววิลเลจ จำนวน 18 คน และชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชน ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 301 คน คิดเป็นร้อยละ 75.3 ส่วนใหญ่มีอายุ ระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 มีสถานภาพสมรส จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 57.8 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 คน และมีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย ต่ำกว่า 1,000 บาท จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 65.3

ส่วนที่ 2 ศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวแหววิลเลจ

ผลการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวแหววิลเลจ พบว่า ศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวแหววิลเลจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.70) โดยศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวสูงสุด ดังนี้ 1) ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมที่มีความโดดเด่น ได้แก่ การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา รองลงมาคือ การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์วัดบ้านแหว ศูนย์เรียนรู้ชนไทยพื้นบ้านและศูนย์เรียนรู้หัตถกรรมจักสานแหววิลเลจ ตามลำดับ 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่ ศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยว ลำดับ 1 คือ ความสะอาดของห้องน้ำ รองลงมาคือ ความเพียงพอของห้องน้ำ ความเพียงพอของที่นั่งชยะ ถึงชยะ และความเพียงพอต่อที่จอดรถ ตามลำดับ 3) ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ระดับมาก โดยชุมชนมีกิจกรรมที่สร้างความประทับใจ เช่น พิธีสำคัญทางพระพุทธศาสนา รองลงมาคือ ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว และความสวยงาม ร่มรื่น ของสถานที่ท่องเที่ยวโดยภาพรวม ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแหววิลเลจ

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแหววิลเลจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแหววิลเลจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.774) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านบุคลากรสูงที่สุด โดยเห็นว่าการบริหารจัดการเกี่ยวกับความพร้อมของเจ้าหน้าที่หรือมัคคุเทศก์ ที่ให้บริการเป็นลำดับ 1 รองลงมาคือ ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือมัคคุเทศก์ที่ให้บริการท่องเที่ยว และทักษะบุคลากรหรือมัคคุเทศก์ที่ให้บริการท่องเที่ยว ตามลำดับ 2) ด้านสถานที่และการบริการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเกี่ยวกับความสะดวกในการเข้าถึงชุมชนเป็นลำดับ 1 รองลงมาคือ ระบบสัญญาณโทรศัพท์อินเทอร์เน็ต และการดูแลความปลอดภัย ตามลำดับ 3) ด้านความปลอดภัยและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว เป็นลำดับ 1 รองลงมาคือ กฎระเบียบด้านความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม สุขอนามัย และการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นในการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแหววิลเลจ จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

สมมติฐานข้อที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแหววิลเลจแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นในการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแหววิลเลจ จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพต่างกัน มีความเห็นต่อการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวของชุมชนกับการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีเลข

สมมติฐานข้อที่ 2 ศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวของชุมชนมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีเลข

ตารางที่ 2

ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวของชุมชนกับการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีเลข

ศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวของชุมชน	การบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีเลข			
	r (Pearson-Correlation)	Sig. (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์	ทิศทาง
ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว	.659	.000	มาก	บวก
ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว	.547	.000	มาก	บวก
ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	.633	.000	มาก	บวก
ด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยว	.439	.000	ปานกลาง	บวก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	.543	.000	มาก	บวก
ด้านการให้บริการเสริมของแหล่งท่องเที่ยว	.778	.000	มาก	บวก
โดยรวม	.799	.000	มาก	บวก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวของชุมชนกับการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีเลข พบว่า ศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวของชุมชนโดยรวมมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีเลข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยทิศทางความสัมพันธ์ที่พบเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าชุมชนมีศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวมาก ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวก็จะมาก ซึ่งความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับมาก ($r = .799$) เป็นความสัมพันธ์เชิงบวก

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวของชุมชนด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว กิจกรรมทางการท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และการให้บริการเสริมของแหล่งท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีเลข ในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกทุกด้าน

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีเลขเกี่ยวกับศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีเลข และประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีเลข พบว่าคณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีเลข ส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยว การบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีเลข และประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ดังนี้

1. ด้านศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มีความเห็นต่อศักยภาพความพร้อมทางการ

ท่องเที่ยวของชุมชนโดยรวมอยู่ระดับมาก โดยศักยภาพเกี่ยวกับสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) มีศักยภาพสูงสุด รองลงมาคือกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities) และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ตามลำดับ

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของชุมชน ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าชุมชนท่องเที่ยวแนววิลเลจ มีความโดดเด่นในด้านต่าง ๆ เรียงลำดับดังนี้ 1) ชุมชนมีกิจกรรมที่สร้างความประทับใจ เช่น พิธีสำคัญทางพระพุทธศาสนา 2) ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว และ 3) ความสวยงาม ร่มรื่น ของสถานที่ท่องเที่ยวโดยภาพรวม นอกจากนี้ชุมชนยังมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ได้แก่ การทำบุญ ตักบาตร ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ณ วัดบ้านแซว และมีพิพิธภัณฑ์วัดบ้านแซวให้ได้เยี่ยมชม ศึกษาหาความรู้ และมีศูนย์เรียนรู้ชนมไทยพื้นบ้าน: เซาอ้ง ของวิสาหกิจชุมชนแนววิลเลจ ซึ่งเป็นชนมไทยประยุกต์จากชนมปาดโบราณของเผ่าเขมร ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ โครงการส่งเสริมและพัฒนายกระดับอาหารถิ่นสู่มรดกทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ความเป็นไทย (Thailand Best Local Food) “รสชาติ...ที่หายไป The Lost Taste” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จังหวัดศรีสะเกษ

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอยู่ระดับมาก โดยนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าสู่ชุมชนอย่างปลอดภัย สภาพถนนที่เดินมีสภาพที่ดี และมีป้ายบอกทางที่ชัดเจน

ด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ศักยภาพด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ระดับปานกลาง โดยโฮมสเตย์หรือรีสอร์ทในพื้นที่ใกล้เคียง มีความปลอดภัย สะอาด และเพียงพอต่อการต้อนรับนักท่องเที่ยว ส่วนด้านการให้บริการเสริมของแหล่งท่องเที่ยวในเรื่องเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และมีคฤตศักร์ท้องถิ่น/ยุวมัคคุเทศก์ที่จะนำเที่ยวในชุมชน ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวเห็นว่าอยู่ระดับปานกลาง ยังต้องพัฒนาเพื่อให้เป็นที่ประทับใจแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน

2. ด้านการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยว

คณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวแนววิลเลจ มีความเห็นต่อการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแนววิลเลจ โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง โดยการบริหารจัดการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านความปลอดภัยและสิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่และการให้บริการ ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวแนววิลเลจ มีความเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยชุมชนมีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และโอกาสในการเข้าร่วมดำเนินการและตัดสินใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชนอยู่ในระดับมาก

ด้านความปลอดภัยและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวแนววิลเลจ มีความเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ลำดับ 1 เป็นเรื่องกฎระเบียบด้านความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม สุขอนามัย รองลงมาคือ การประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่พัก ร้านอาหาร และห้องน้ำ

ด้านสถานที่และการให้บริการ พบว่า ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวแนววิลเลจ มีความเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความเห็นต่อความสะดวกในการเข้าถึงชุมชน มีการดูแลความปลอดภัย และในชุมชนมีระบบสัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต อยู่ในระดับมาก

3. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน

ถึงแม้ว่าชุมชนจะมีศักยภาพและความพร้อมในเรื่องสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย แต่การขับเคลื่อนโดยชุมชนก็ยังเป็นปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการ ซึ่งผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยว ได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1	ขาดความร่วมมือในชุมชน	1.1 สร้างความเข้าใจและร่วมมือร่วมใจกัน ผลักดันชุมชน
2	ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ	2.1 หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยว เพื่อให้ชุมชนสามารถขับเคลื่อนได้
3	การปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยว	3.1 ร่วมมือกันพัฒนาและปรับปรุงสถานที่ให้มีความสะอาด สวยงาม สร้างจุดเด่นให้กับชุมชน เพื่อที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่หลากหลายกลุ่มได้ 3.2 จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติม
4	ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้และเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ	4.1 ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้และเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ

จากตารางที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคหลักของชุมชนท่องเที่ยวเขาวัวเลจ คือขาดการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐในการบริหารจัดการ เพื่อขับเคลื่อนชุมชนให้เป็นชุมชนท่องเที่ยวแห่งใหม่ของอำเภออุ้มผาง จังหวัดศรีสะเกษ นอกจากนี้ชุมชนยังต้องปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์อีกหลายจุด เพื่อความสวยงามและสร้างจุดเด่นให้กับชุมชนเพื่อที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่หลากหลายกลุ่มได้

สำหรับในมุมมองของผู้นำ ถ้าเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการวางแผนการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวเขาวัวเลจ ผู้นำส่วนใหญ่จะทำงานด้วยใจ และทุ่มเทเต็มที่ในการผลักดันชุมชนให้เป็นชุมชนท่องเที่ยว จะประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้และเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ วางหลักเกณฑ์ร่วมกัน และหาแหล่งทุนมาบริหารจัดการ เพื่อให้ชุมชนสามารถขับเคลื่อนไปได้

7. อภิปรายผล

จากการศึกษา มีข้ออภิปรายในประเด็นสำคัญของการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวเขาวัวเลจ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยชุมชนมีศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยเฉพาะกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์วัดบ้านเขว ศูนย์เรียนรู้ชนมไทยพื้นบ้าน และศูนย์เรียนรู้หัตถกรรมจักสานเขาวัวเลจ ซึ่งชุมชนมีต้นทุนทางมรดกวัฒนธรรมที่โดดเด่น สามารถนำมาพัฒนาและต่อยอดกิจกรรมการท่องเที่ยวและกระบวนการเรียนรู้ที่ทรงคุณค่า สามารถเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของชุมชนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Wichasawat, 2019) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพการบริหารและการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนโบราณบ้านเชียงเหียน จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนโบราณบ้านเชียงเหียน ในภาพรวมชุมชนสามารถจัดการในประเด็นด้านการบริหารและการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม และการจัดการด้านพื้นที่ที่แหล่งโบราณคดีได้ติดตามศักยภาพของชุมชน เนื่องจากชุมชนมีต้นทุนทางมรดกทางวัฒนธรรม

สามารถนำมาพัฒนาและต่อยอดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ มีการสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสาน มีแหล่งเรียนรู้ทางโบราณคดี และภูมิปัญญาชาวบ้าน

2. ผลการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพความพร้อมทางการท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวกับการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแนววิลเลจ พบว่า สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแนววิลเลจ ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ (Khaowngam, 2022) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า สิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ อาจเป็นเพราะว่าในมุมมองความคิดเห็นของชาวบ้านที่เป็นเกษตรกรเป็นหลักและอาศัยอยู่แต่ในชุมชนท่องเที่ยวแนววิลเลจ ไม่ได้มีประสบการณ์เหมือนนักท่องเที่ยว ทำให้มีมุมมองความคิดเห็นแตกต่างกัน

3. จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแนววิลเลจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวแนววิลเลจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านบุคลากรอยู่ระดับมาก ทั้งความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่หรือมีคุณสมบัติที่ให้บริการท่องเที่ยว ความพร้อมของเจ้าหน้าที่หรือมีคุณสมบัติที่ให้บริการ ส่วนด้านทักษะบุคลากรหรือมีคุณสมบัติที่ให้บริการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งต้องการให้มีการพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการให้บริการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Wichasawat, 2019) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการบริหารและการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนโบราณบ้านเชียงเหียน จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวควรคำนึงถึงความต้องการของคนในชุมชนเป็นหลัก ซึ่งในด้านบุคลากรส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรของกลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้มีการพัฒนาทักษะที่เป็นความรู้ในสิ่งใหม่และจำเป็นสำหรับการทำงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน นอกจากทักษะที่มีอยู่เดิมหรือความรู้ดั้งเดิมที่ฝึกฝนมาเป็นเวลานาน ส่วนด้านความปลอดภัยและสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ระดับปานกลาง โดยเฉพาะกฎระเบียบด้านความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม สุขอนามัย ซึ่งชุมชนควรตระหนักถึงเรื่องนี้ให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Wichasawat, 2019) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการบริหารและการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนโบราณบ้านเชียงเหียน จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการพัฒนาแผนงานด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวในชุมชน และมีแผนรองรับกรณีการจัดการฉุกเฉินด้วย

8. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการอบรมให้คำแนะนำชาวบ้าน เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อเป็นแนวทางการจัดการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน และจัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยว เช่น มีคุณสมบัติท้องถิ่น ผู้นำชุมชน เพื่อให้เข้าใจและสามารถให้บริการด้านการท่องเที่ยวได้ รวมถึงการดูแลด้านความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และรูปแบบการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายและมีความโดดเด่น โดยมุ่งเน้นตลาดชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น และสร้างรายได้สู่ชุมชน

2. คณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวแนววิลเลจ สามารถนำข้อมูลไปใช้วางแผนการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชน และการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวให้มีศักยภาพมากขึ้น ปรับภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวให้มีความโดดเด่น เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน

3. หน่วยงานภาครัฐสามารถนำข้อมูลไปวางแผนเพื่อผลักดันให้ชุมชนท่องเที่ยวแนววิลเลจ เป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับเส้นทางท่องเที่ยวหลัก ได้แก่ วัดโพธิ์พัฒนา วัดมหาพุทธาราม และวัดพระธาตุเรืองรอง เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวเชิงชุมชน

เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนจะได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางหลัก ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ได้สะดวกขึ้น ช่วยสร้างความหลากหลายทางประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น เป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีชีวิตมีความโดดเด่นในพิธีกรรมทางศาสนา โดยเฉพาะกิจกรรมทำบุญตักบาตร ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีพิพิธภัณฑ์วัดบ้านแซว ซึ่งเป็นที่รวบรวมของโบราณที่หลากหลาย และมีศูนย์เรียนรู้ด้านขนมไทยพื้นบ้าน และงานหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่ ที่ขึ้นชื่อระดับจังหวัดและระดับประเทศ ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนคณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีชีวิต และหน่วยงานภาครัฐ ควรพัฒนาให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยความร่วมมือจากคนในชุมชนและทุกภาคส่วนที่มีเกี่ยวข้อง
2. ควรมีการขยายกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติม เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับชุมชนท่องเที่ยวแนววิถีชีวิต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุมยิ่งขึ้น มีการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ในการบริหารจัดการชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ควรมีการศึกษาแนวทางพัฒนาศักยภาพการบริหารชุมชนท่องเที่ยว เพื่อนำมาวางแผนการพัฒนาให้เชื่อมโยงการดำเนินงานในทุกองค์ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชน และควรมีการจัดตั้งทีมงานส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เป็นทีมงานกลาง ไว้ทำหน้าที่ประสานงานด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับเครือข่ายท่องเที่ยวในชุมชน
4. ควรมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในชุมชน หอกระจายสารานุกรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รับรู้และเข้าใจ วัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ

REFERENCE

- Chittawattana, B. (2011). *Sustainable Tourism Management*. Chiang Mai University. [In Thai].
- Cochran, W.G. (1977). *Wiley: Sampling Techniques* (3rd ed). John Wiley & Sons.
- Cronbach, L.J. (1990). *Essential of psychological testing* (5 th ed). Haper Collins.
- Emphadhu, D. & Ruschano, R. (2519). Assessment of nature-based tourism site potential at Chiang Mai province. Proceedings of 45th Kasetsart University Annual Conference: Architecture and Engineering and Natural Resources and Environment. Kasetsart University, Bangkok (Thailand). *National Research Council of Thailand, Bangkok (Thailand)*. 739-746. [In Thai].
- Dickman, S. (2000). *Tourism: an introductory text* (3rd ed.). Hodder Headline.
- Vanichbuncha, K. (2018). *Statistical for Research* (12nd ed). 3 LADA LIMITED PARTNERSHIP. [In Thai].
- Ployothi, M. & Nooneam, S., & Skulwanichcharoen, S., (2022). Guidelines for sustainable community-based tourism development. *International Journal of Thai Tourism*, 18(1), 1-25. [In Thai].
- Middleton, V. T. C. & Clarke, J. R. (2001). *Marketing in Travel and Tourism* (3rd ed.). Butterworth-Heinemann.
- Ministry of Tourism and Sports. (2015). *THE TOURISM DEVELOPMENT STRATEGIC PLAN 2015-2017*. VIP COPY PRINT. [In Thai].

- Manirochana, N., (2017). Community Based Tourism Management. *Journal of International and Thai Tourism*, 13(2). 25-46. [In Thai].
- Suansri, P & Yijohor, S., (2013). *Community Tourism Standards Manual*. Community Tourism Institute. Wanida Printing. [In Thai].
- Rout, P. C. & Gupta, S. K. (2017). Asset based community development in mountain environs: a strategic application for sustainable community-based tourism development in the Jaunsar - Bawar region of Uttarakhand, India. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 6(3), 1-11.
- S. Tancharoen. (2017). Community based tourism management and sustainable tourism development of Bangkantaek community in Samutsongkhram Province. *Journal of International and Thai Tourism*, 13(2). 1-24. [In Thai].
- Thanapon Chanruangrit. (2018). *Sustainable tourism approach, managed by community case study: Chanthaboon waterfront Mueng Distric, Chanthanuri Province*. Master of Arts Thesis in Hospitality and Tourism Industry Management, Graduate School, Bangkok University. [In Thai].
- The Tourist Organisation of Thailand (TOT). (2018). *Project for Sustainable Tourism Development*. TOT. Tourism Service Development Division, Department of Tourism, Ministry of Tourism and Sports. (2018). *Community Tourism Standard*. CHULALONGKORN UNIVERSITY PRESS. [In Thai].
- Wichasawat, W., (2019). Guidelines for developing the potential of tourism administration and management by the ancient community of Ban Chiang Hian, Maha Sarakham Province. *International Journal of Thai Tourism*, 15(2), 21-34. [In Thai].
- Thongma, W., (2015). *Sustainable Cultural Tourism Management Based on the Sufficiency Economy Philosophy in the Mae Ngon River Basin, Fang District, Chiang Mai Province*. Maejo University. [In Thai].